

DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.8.14>  
УДК 338.1

Денис Вадимович РЕДЬКО

магістр

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-5827-264X>

e-mail: [lstelmah29@gmail.com](mailto:lstelmah29@gmail.com)

## СТАН СТРАХОВОГО РИНКУ МАЙНА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

У статті висвітлено теоретико-методологічні основи функціонування страхового ринку майна в Україні. Метою роботи є визначення сутності страхового майна та дослідження стану страхового ринку майна України в період воєнного стану. У статті розглянуто сучасні тенденції розвитку майнового страхування в Україні, розглянуто та проаналізовано сучасний стан страхового ринку майна України й основні показники страхової діяльності за 2021-2023 рр. Визначено основні проблеми страхового ринку майна, які стримують його розвиток, запропоновано напрями його вдосконалення та подальшого розвитку.

**Ключові слова:** страхування, страхування майна, війна, страхові премії, страхові виплати

### ВСТУП

Страхування майна є важливим елементом у системі економічної безпеки країни, що забезпечує захист активів та мінімізацію фінансових втрат у разі непередбачених подій. В умовах зростання економічної небезпеки та посилення впливу різних ризиків ефективність майнового страхування набуває особливого значення. У зв'язку з цим актуальним є дослідження та аналіз динаміки розвитку майнового страхування, його сучасного стану та тенденцій в Україні.

Проблеми сучасного стану та перспективи розвитку страхування майна знайшли відображення у роботах українських вчених, таких як: О.С. Бойко [1], І. Горбачов [2], М. Житар [3], А. Марина, М. Пеценко [5] та ін. Проте, незважаючи на численні дослідження розвитку страхування майна України, цю тему ще недостатньо вивчено та досліджено.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що висновки та пропозиції, наведені в дослідженні, може бути застосовано керівництвом країни та регіональною владою для розроблення та здійснення національних програм, страхувальниками для подальшого розвитку ринку страхування майна в Україні.

Наукова новизна дослідження полягає в розробленні теоретичних, організаційних і методичних положень, спрямованих на розвиток майнового страхування в період війни, а також забезпечення захисту майнових інтересів громадян та суб'єктів господарювання України.

### МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Методи дослідження: методи наукової абстракції, порівняння, аналізу, синтезу, статистичного і графічного аналізу. Для аналізу стану страхового ринку майна України в умовах війни застосовано законодавчі та нормативні акти України, регулюючі страховий ринок, статистичні дані Міністерства фінансів України, Державна статистика України.

**МЕТА** роботи – теоретико-методичне обґрунтування процесів формування механізму функціонування ринку страхового захисту та дослідження стану страхового ринку майна України в період воєнного стану.

### РЕЗУЛЬТАТИ

В умовах переходу до ринкової економіки страхування є однією з найбільш швидкозростаючих галузей економіки. Недержавний сектор, що виник у національній економіці, надає попит на різні види страхування, оскільки приватна власність на відміну від державної потребує комплексного страхового захисту. Оскільки власники не мають фінансових гарантій від держави, вони хочуть захистити себе від можливих ризиків.

Кожна людина завжди прагне до безпеки – це також доведено наукою і численними роботами вчених різних країн. У людей завжди є речі, про які вони хвилюються, і втрата яких була б для них великою. Це стало передумовою для виникнення майнового страхування.

Страхування майна – це галузь страхування, яка включає різні види страхування юридичних і фізичних осіб, а предметом страхового захисту є майнові інтереси, пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням майном [1].

Економічний зміст майнового страхування полягає в організації спеціального страхового фонду, призначеного для відшкодування його учасникам шкоди, завданої збитком. Застрахованими можуть бути предмети, що належать страхувальнику (учаснику страхового фонду) і перебувають у його володінні, користуванні та розпорядженні.

Економічний зміст майнового страхування полягає в організації спеціального страхового фонду, призначеного для відшкодування його учасникам шкоди, завданої збитком. Застрахованими можуть бути предмети, що належать страхувальнику (учаснику страхового фонду) і перебувають у його володінні, користуванні та розпорядженні.

У страхуванні майна під майном розуміються окремі речі, товари, транспортні засоби та сукупність речей, предметів, продуктів тощо. Закон України «Про страхування» визначає предметом страхування майна майнові інтереси, пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням власності [4].

З метою страхування прийнято класифікувати майно за видами господарюючих суб'єктів, яким воно належить (рис. 1).



Рис. 1. Класифікація майнового страхування (створено автором на основі [1])

Страховання майна включає такі складники [1]:

- страховання відповідальності, об'єктом якого є майнові інтереси, пов'язані з обов'язком відшкодування іншим особам заподіяної шкоди;
- страховання майна, що стосується майнових інтересів, пов'язаних з володінням, користуванням і розпорядженням майном;
- страховання підприємницьких ризиків, коли це стосується майнових інтересів, безпосередньо пов'язаних зі здійсненням підприємницької діяльності.

Страховальниками у страхованні майна можуть бути юридичні та (або) фізичні особи (рис. 2).



Рис. 2. Страховальники у страхованні майна (створено автором на основі [1])

За договором майнового страхування страхова компанія зобов'язується відшкодувати юридичній особі – страховику у межах суми, визначеної договором (страхової суми), збитки, завдані пошкодженням або втратою майна, що сталися внаслідок страхового випадку (подія, за настання якої виникає обов'язок страховика). для надання страхової виплати).

Страховими ризиками можуть бути: пожежа; вибух з будь-якої причини (виключаючи терористичний акт); серед них такі, що відбулися в житлових та/або нежитлових приміщеннях; аварії систем опалення, водопроводу, каналізації тощо; сильний вітер, ураган, смерч, шквал тощо; протиправні дії третіх осіб [1].

У страхованих відповідальності предметом страхування є майнові інтереси, пов'язані з відшкодуванням страховальником (застрахованою особою) шкоди, заподіяної особі або майну третіх осіб. Відповідно до цієї статті шкода, завдана особі або майну громадянина, а також шкода, завдана майну юридичної особи, має бути відшкодована в повному обсязі особою, яка її завдала. Подібні правила компенсації містяться в законодавстві всіх країн світу.

Майнове страхування є найбільшою галуззю страхового ринку України, об'єктом якої є майно в різних видах. Попри всі проблеми, пов'язані з війною, український страховий ринок у I кв. 2023 р. продовжив активне відновлення [3]. Страхування ризиків склало 8,9 млрд грн, що на 7,2 % більше, ніж у I кв. 2022 р., але менше ніж у передвоєнному I кв. 2021 р. (-16,1%).

За даними НАІУ, основними драйверами зростання страхових премій у II кв. 2023 р. порівняно з відповідним періодом 2022 р. стали такі види страхування: КАСКО (+365 млн грн), страхування ОСЦПВ (+320 млн грн) та «Зелена картка» (+301 млн грн) (рис. 3) [3].

Проаналізуємо показники розвитку майнових видів страхування в Україні протягом 2020-2023 рр., які подано в табл. 1.

Дані табл. 1 свідчать, що загальна сума страхових премій з початком повномасштабного вторгнення зрос-

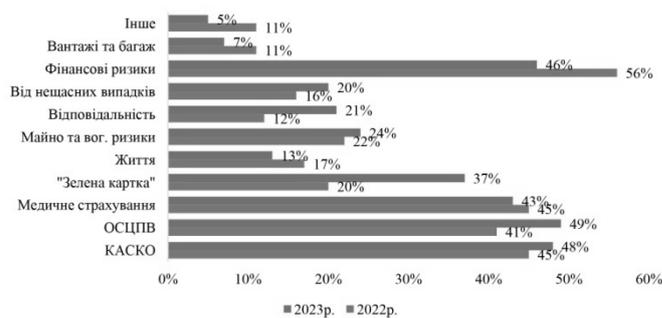


Рис. 3. Страхові премії за найпоширенішими видами страхування за 2022-2023 роки, % (створено автором на основі [6])

тала і в 2021 р. складала 29 411 млн грн, але вже в 2022 р. цей показник почав знижуватися. Незважаючи на складні умови, в Україні у 2023 р. спостерігається зростання суми страхових премій з 18 635 млн грн в 2022 р. до 24 574 млн грн в 2023 р.

Загальна сума страхових виплат в 2021 р. складає 11 487 млн грн, а у 2022 р. сума страхових виплат знизилась на 36,6% і становила 7 761 млн грн. У 2023 р. відбувається ріст страхових виплат на 32,3 % і загальна сума їх склала 10 266 млн грн.

Отже, початок війни в 2022 р. суттєво вплинув на розвиток ринку страхового майна України, але з прогнозами Statista очікується, що в найближчі роки ринок майнового страхування в Україні спостерігатиме значне зростання. Згідно з даними Statista, розмір ринку (валова премія) у 2024 р. досягла 220,70 млн дол. США. Це вказує на перспективні можливості для страховиків, що працюють у країні. Крім того, очікується, що середні витрати на душу населення на ринку страхування майна у 2024 р. становитимуть 5,82 дол. США. Ця цифра відображає рівень важливості, якої люди в Україні надають захисту свого майна та активів. Заглядаючи вперед, очікується, що ринок демонструватиме стабільний річний темп зростання з 2024-2028 рр. на рівні 1,45%. За прогнозами ця траєкторія зростання призведе до обсягу ринку в 233,80 млн дол. США до 2028 р., що вказує на позитивні перспективи для сегмента ринку страхування майна в Україні, (рис. 4) [7].

Отже, підсумовуючи, ринок майнового страхування в Україні готовий до зростання, і прогнози вказують на позитивну траєкторію в найближчі роки. Країна має потенціал стати значним гравцем у цьому сегменті ринку, маючи можливість для страховиків скористатися зростаючим попитом на захист власності. В Україні ринок майнового страхування переживає постійне зростання завдяки підвищенню обізнаності та попиту на захист від стихійних лих та пошкодження майна.

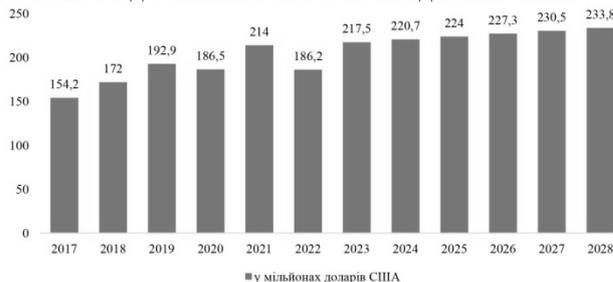


Рис. 4. Ринок майнового страхування в Україні за 2017-2028 рр. у мільйонах доларів США (створено автором на основі [7])

Таблиця 1 – Аналіз показників розвитку майнових видів страхування в Україні протягом 2020-2023 рр., млн грн [6]

Вид майнового страхування	2020 р.		2021 р.		2022 р.		2023 р.	
	премії	виплати	премії	виплати	премії	виплати	премії	виплати
КАСКО	9 875	4 803	10 601	4 979	7 678	3 707	8 750	4 129
ОСЦПВ та Зелена картка	8 045	3 895	8 674	4 146	5 884	2 817	7 158	3 472
Страхування майна та вогневих ризиків	4 301	2 106	4 861	2 306	3 215	1 064	4 089	1 970
Страхування фінансових ризиків	1 947	198	2 014	245	908	56	1 689	201
Страхування вантажу та багажу	1 397	184	1 522	236	369	42	1 301	211
Інші види страхування	1 614	301	1 739	332	582	75	1 587	283
Загалом	27 179	11 487	29 411	12 244	18 635	7 761	24 574	10 266

Основними проблемами майнового страхування в Україні є низький рівень доходів та низька фінансова грамотність населення, обмежений вибір страхових продуктів тощо. Подальший розвиток ринку майнового страхування залежить від здатності суб'єктів страхування оптимально розподілити ризики та відповідальність у просторі та часі, розподілити тим самим підвищення стабільності національної економіки на макро- та мікрорівнях [3].

З метою покращення функціонування та розвитку страхування майна необхідно вжити таких заходів [3, 5]:

– вдосконалення нормативно-правової бази у сфері страхування;

– постійний моніторинг діяльності страхових компаній з боку страхових регуляторів та застосування випереджувальних заходів із запобігання неплатоспроможності страховиків;

– вдосконалити механізм здійснення наглядових заходів з недопущення діяльності страхових компаній, які не в змозі задовольнити страхові виплати, та здійснювати постійний контроль за виконанням страхових відшкодувань та страхових виплат;

– запровадження ефективної тарифної політики, яка дає змогу страховим компаніям підтримувати баланс між зібраними преміями та здійсненими страховими виплатами, що є запорукою стабільності страхових компаній.

Отже, створення ефективної системи страхового захисту майна є основою забезпечення стабільності та ефективності економічних відносин, підвищення рівня життя населення та соціальної стабілізації, створення потужної системи захисту як державних фінансів, так і інтересів окремих громадян та компанії, що можливо лише шляхом реалізації ефективної державної політики регулювання страхового ринку в Україні.

#### Список використаних джерел

1. Бойко О.С. Зміст майнового страхування в Україні. *Бюлетень соціально-економічних досліджень*. 2012. Вип. 3(2). С. 137–143.
2. Горбачов І. Майнове страхування в період воєнного стану в Україні. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/55131/1/13-14.pdf>
3. Житар М. Тенденції розвитку страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-24>
4. Закон України «Про страхування». Зі змінами, внесеними згідно із Законами. № 2571-IX від 06.09.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2571-20#Text>
5. Марина А., Пеценко М. Страховий ринок України за умов війни. *Цифра економіки та економічна безпека*. 2023. № 5 (05). С. 44-51.
6. Статистика страхового ринку України. URL: <https://forinsurer.com/stat>
7. Страхування майна – Україна. *Statista*. URL: <https://www.statista.com/outlook/fimo/insurances/non-life-insurances/property-insurance/ukraine>

#### References

1. Boiko O.S. Content of property insurance in Ukraine. *Bulletin of socio-economic research*. 2012. Issue 3(2). pp. 137–143. (in

Ukrainian).

2. Horbachov I. Property insurance in the period of martial law in Ukraine. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/55131/1/13-14.pdf> (in Ukrainian).

3. Zhytar M. Trends in the development of the insurance market of Ukraine in the conditions of martial law. *Economy and society*. 2024, no. 61. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-24> (in Ukrainian).

4. Law of Ukraine "On Insurance". As amended by Laws. No. 2571-IX dated September 6, 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2571-20#Text> (in Ukrainian).

5. Maryna A., Petsenko M. The insurance market of Ukraine under conditions of war. *Digital economy and economic security*. 2023. № 5 (05). pp. 44-51. (in Ukrainian).

6. Statistics of the insurance market of Ukraine. URL: <https://forinsurer.com/stat> (in Ukrainian).

7. Property insurance – Ukraine. *Statista*. URL: <https://www.statista.com/outlook/fmo/insurances/non-life-insurances/property-insurance/ukraine> (in Ukrainian).

**Denys REDKO**

master

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-5827-264X>

e-mail: [lstelmah29@gmail.com](mailto:lstelmah29@gmail.com)

## THE STATE OF THE PROPERTY INSURANCE MARKET OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF WAR

**Introduction.** The paper highlights the theoretical and methodological foundations of the functioning of the property insurance market in Ukraine. It was determined that property insurance is of crucial importance for raising the standard of living of the population and creating a strong system of protection of state finances, ensuring the stability of the country's economy.

**The purpose of the paper** is to determine the essence of insured property and research the state of the property insurance market of Ukraine during the period of martial law.

**Results.** The current trends in the development of property insurance in Ukraine are considered. The paper examines and analyzes the current state of the property insurance market of Ukraine and the main indicators of insurance activity for 2021-2023. It was determined that property insurance is the largest branch of the insurance market of Ukraine, and despite all the problems related to the war, the Ukrainian insurance market continued active recovery in 2023.

The main problems of the property insurance market, which restrain its development, are identified, directions for its improvement and further development are proposed. In order to develop the insurance property of Ukraine after the war, it was proposed to soften the regulatory requirements for calculating contributions, reduce the tax burden on insurance activity, strengthen the control of insurance payments, and ensure the possibility of preferential lending.

**Conclusions.** Analysis of the development of property insurance in Ukraine in recent years allows us to come to the disappointing conclusion that the war significantly affected the development of property insurance, there was a significant decrease in insurance premiums and insurance payments in 2020. But in 2023, the property insurance market of Ukraine began to grow, which indicates its readiness for adaptation and recovery in the post-war years.

**Keywords:** insurance, property insurance, war, insurance premiums, insurance payments